

Charakteristika vyučovacího předmětu

Vzdělávání v předmětu ČLOVĚK A JEHO SVĚT 5

- rozvíjí základní vědomosti o živé a neživé přírodě;
- seznamuje žáky se základními poznatky o Zemi a Vesmíru;
- seznamuje žáky s životem organismů v cizokrajných ekosystémech;
- motivuje žáky k zájmu o přírodu;
- ukazuje na jednotlivé jevy v přírodě a vzájemnou propojenost jednotlivých složek přírody;
- učí žáky chápat člověka jako součást přírody a zároveň si uvědomovat jeho odlišnost;
- vede žáky k pochopení stavby a funkce jednotlivých tělních soustav člověka;
- učí žáky pečovat o své zdraví;
- vede k úctě k životu v jakékoli formě;
- motivuje žáky k vytváření dobrých mezilidských vztahů, zvláště v rodině a mezi spolužáky;
- učí žáky rozpoznat nežádoucí chování – šikanu, týrání a sexuální zneužívání – a ukazuje, jak se zachovat;
- učí žáky vhodně využívat elektronické prostředky a dodržovat pravidla bezpečnosti;
- vede žáky k rozpoznání rizik návykových látek, motivuje k jejich odmítání a poskytuje návod, jak je odmítnout;
- ukazuje další rizikové situace a poskytuje návody k jejich zvládnutí;
- seznamuje žáky se základními postupy první pomoci při život ohrožujících stavech;
- učí žáky, jak se chovat v případě mimořádných událostí;
- učí žáky pracovat samostatně, ve skupinách i s vyučující/m;
- zadává úkoly přiměřené věku.

Klíčové kompetence pro žáky

1. Kompetence k učení

- na základě získaných poznatků se snaží vyvodit obecné závěry;
- využívá získaných poznatků při pozorování a zkoumání přírody;
- vyhledává samostatně nebo ve skupině nové poznatky;
- snaží se ohodnotit výsledky své práce.

2. Kompetence k řešení problémů

- hledá řešení přiměřené náročnosti úkolů;
- ověřuje si správnost svých poznatků.

3. Kompetence komunikativní

- komunikuje ve skupině;
- spolupracuje na zadaných úkolech;
- prezentuje výsledky své práce;
- dokáže přijmout pochvalu i kritiku;
- při verbální komunikaci používá správnou terminologii.

4. Kompetence sociální i personální

- dokáže pracovat ve skupině spolužáků;
- zvládá prezentovat svůj názor i respektovat názory ostatních;
- hodnotí svou práci pro skupinu.

5. Kompetence občanské

- respektuje hygienická a bezpečnostní pravidla;
- chrání zdraví své i svých spolužáků;
- při úrazu zavolá odpovědného dospělého;
- dokáže poskytnout první pomoc při život ohrožujících stavech;
- dokáže přivolat odbornou pomoc;
- udržuje v čistotě okolí školy i bydliště, chrání přírodu.

6. Kompetence pracovní

- vykoná zadanou práci s ohledem na svůj věk.

Vzdělávací oblast: ČLOVĚK A PŘÍRODA

Vyučovací předmět: ČLOVĚK A JEHO SVĚT, 5. ROČNÍK

I. JSME SOUČÁSTÍ PŘÍRODY

1. ČLOVĚK A NEŽIVÁ PŘÍRODA

Učivo:

- podmínky života na Zemi;
- pozorování neživé přírody;
- nerosty a horniny, nerostné suroviny – nerudní suroviny, rudy, paliva;
- člověk a energie – obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje;
- půda.

Žák:

- uvědomuje si podmínky života na Zemi, jejich nezbytnost pro život organizmů;
- dělí nerostné suroviny na nerudní suroviny, rudy a paliva (energetické suroviny), dokáže uvést konkrétní příklady a jejich využití;
- uvědomuje si, jakým způsobem člověk získává energii a k čemu mu slouží, chápe, proč je dobré šetřit energií;
- rozlišuje obnovitelné a neobnovitelné přírodní zdroje;
- charakterizuje vznik půdy, její složení a význam.

2. ČLOVĚK A VESMÍR

Učivo:

- Slunce, hvězdy, galaxie, sluneční soustava, planety, Země – pohyby Země, střídání čtyř ročních období, Měsíc;
- pozorování a zkoumání vesmíru.

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí pojem Slunce a jeho význam pro život na Zemi;
- definuje pojem hvězda, souhvězdí, rozlišuje pojmy galaxie a Galaxie;
- popíše složení sluneční soustavy;
- pojmenuje planety kamenné a plynné, dokáže uvést jejich základní charakteristiky;
- na základě poznatků o Zemi jako součásti vesmíru popíše pohyby Země, uvede jejich rychlost a důsledky;
- uvede základní informace o postavení Země ve vesmíru;
- rozlišuje pojmy měsíc a Měsíc;
- rozlišuje fáze Měsíce;
- orientuje se v rozdílech mezi menšími tělesy sluneční soustavy (kometry a meteorická tělesa);
- ví, jakými způsoby lze pozorovat vesmír.

3. ČLOVĚK A ŽIVÁ PŘÍRODA

Učivo:

- rozmanitost života na Zemi, podnebné pásy;
- život v oceánech a mořích oceánů;
- přizpůsobivost rostlin a živočichů;
- význam botanických a zoologických zahrad;
- Česká republika – oblast mírného podnebného pásu;
- třídění živých organizmů.

Očekávané výstupy:

Žák:

- vysvětlí pojem podnebné pásy a uvede jejich základní charakteristiky;
- uvede příčiny přizpůsobování se organismů vnějším podmínkám;
- rozpozná zástupce rostlin a živočichů typických pro jednotlivé podnebné pásy;
- chápe význam botanických a zoologických zahrad, uvede příklady zde žijících rostlin a živočichů;
- charakterizuje Českou republiku jako oblast mírného podnebného pásu;
- dokáže rozřadit organizmy do skupin (bakterie a sinice, houby, rostliny, živočichové), jednotlivé skupiny charakterizuje, třídí živočichy na bezobratlé a obratlovce (ryby, obojživelníky, plazy, ptáky a savce).

II. ČLOVĚK

1. ČLOVĚK JE SOUČÁSTÍ PŘÍRODY

Učivo:

- společné znaky a odlišnosti člověka a ostatních živočichů;
- stavba lidského těla;
- orgánové soustavy;
- období lidského života.

Očekávané výstupy:

Žák:

- dokáže pojmenovat společné znaky a odlišnosti člověka a ostatních živočichů;
- využívá poznatků o lidském těle k vysvětlení základních funkcí orgánových soustav;
- popíše, čím jsou jednotlivé orgánové soustavy tvořeny;
- uvědomuje si možná nebezpečí poranění orgánových soustav;
- dokáže se účelně chránit proti poranění orgánových soustav;
- zná zásady zdravé výživy, uplatňuje návyky související s podporou zdraví;
- rozlišuje jednotlivé vývojové etapy lidského života, orientuje se ve vývoji člověka před a po jeho narození.

2. ČLOVĚK VE SPOLEČNOSTI

Učivo:

- rodina, partnerství, manželství;
- péče o děti, komunikace v rodině, manželská komunikace;
- mezilidské vztahy, pravidla slušného chování, řešení konfliktů;
- rasismus, globální problémy, šikana, týrání, sexuální zneužívání;
- člověk a informace – komunikace na internetu, kyberšikana, nákupy přes internet, násilí v médiích, reklama;
- zdraví a závislost – drogy, odmítnutí drogy, jiné druhy závislostí;
- osobní bezpečí – cesta do školy, bezpečné chování v silničním provozu a při sportu, setkání s toulavými zvířaty, nebezpečí v domácnosti;
- první pomoc;
- integrovaný záchranný systém, volání na tísňové linky;
- život ohrožující stavy;
- ošetření drobných poranění;
- požár v domácnosti;
- varování a ukrytí při nebezpečí;
- evakuace.

Očekávané výstupy:

Žák:

- uvědomuje si význam rodiny a rodinných vztahů;
- definuje pojem manželství a popíše specifika manželského vztahu;
- uvede možné způsoby zajištění péče o děti;
- orientuje se v zákonitostech mezilidských vztahů, v rámci různých rolí respektuje pravidla slušného chování a aplikuje je ve svém životě;
- zná způsoby řešení konfliktů a řídí se jimi;
- uvědomuje si odlišnosti mezi lidmi, uplatňuje účelné způsoby tolerantního chování;
- vnímá globální problémy ekologického a společenského charakteru, dokáže je vlastními slovy jednoduše popsat;
- rozpozná projevy šikany, týrání a sexuálního zneužívání a ví, jak se v těchto situacích zachovat;
- při práci s internetem se chová obezřetně, dokáže účelně vyhledávat informace a ověřovat si je;
- uvědomuje si vliv reklamy a přítomnost násilí v médiích;
- uplatňuje návyky související s ochranou zdraví;
- vnímá škodlivost návykových látek, gamblerství, negativní dopady závislostí;
- v modelových situacích předvede způsoby odmítání návykových látek;
- ví, jak se chovat při setkání s neznámými lidmi a toulavými zvířaty;
- zná pravidla silničního provozu a řídí se jimi v roli chodce i cyklisty;
- dokáže vyhodnotit dopravní situaci, aby zachoval bezpečnost svoji i svého okolí;
- svou obezřetností a užitím ochranných prvků předchází zranění při sportovních aktivitách;
- uvědomuje si rizika spojená s pobytem v domácnosti;
- v případě potřeby je schopen poskytnout první pomoc;
- ovládá způsoby komunikace se složkami integrovaného záchranného systému;
- v modelových situacích předvede zásady první pomoci při život ohrožujících stavech;
- dokáže ošetřit drobná poranění.
- uvědomuje si rizika požáru v domácnosti a ví, jak se v případě požáru chovat;
- je seznámen s možnými způsoby varování před nebezpečím;
- na modelové situaci popíše, jak postupovat při evakuaci;
- ví, co patří do evakuačního zavazadla.